

**PEDAGOGY OF PARTNERSHIP IN THE NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION
OF THE OLDER PRESCHOOLER**

**ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА
У НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДИТИНИ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Світлана Тесленко

викладач

E-mail: svetlanateslenko73@gmail.com

ORSID: [https://orcid.org/0000-0003-3780-](https://orcid.org/0000-0003-3780-6641)

6641

Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського, Україна

Svitlana Teslenko

Lector

E-mail: svetlanateslenko73@gmail.com

ORSID: [https://orcid.org/0000-0003-3780-](https://orcid.org/0000-0003-3780-6641)

6641

V.O. Sukhomlynsky Mykolayiv National
University, Ukraine

ABSTRACT

The article highlights the current problem at the present stage – the national-patriotic education of the individual at the preschool stage. It focuses on such an important condition as the pedagogy of partnership in the process under consideration. The theoretical and methodological guideline in illuminating the problem was the works of scientists where the values of the influence of family education on the formation and development of the personality are noted. The interaction of scientific approaches is described: activity and personality-oriented, in the process of which the child's personality acts as a subject and a creator. The article uses the method of scientific research analysis in order to highlight the key concepts and describe the pedagogical conditions involved in the experimental work – the pedagogy of partnership in the national-patriotic education of older preschoolers, as well as the questionnaire method. In particular, the essence of the concepts «interaction», «pedagogical interaction» is analyzed. It is emphasized that the child imitates the behavior of his parents, identifies his actions with them, which is the impetus for the development of independence, activity of the child, his self-control, interest, is the goal of the activity; and also the fact that the pedagogy of partnership in the national-patriotic education of older preschoolers provides for two cells - the institution of preschool education and the parents to act in interaction, so that their efforts are directed towards the main goal: to form the national consciousness, patriotic feelings and values in children's personalities. The article describes the program «Raising a patriot of childhood», illustrated various types of pedagogical interaction (trainings, individual and group consultations, the participation of parents in various types of artistic and speech activities). The results of the study confirmed that the pedagogy of partnership effectively influences the upbringing of the national-patriotic personality of the older preschooler, since it provides subject-subject interaction of all participants in the process, focused on the child's assimilation of national-patriotic values.

Keywords: *interaction, partnership, «educator – children – parents», preschool education institution, national patriotic personality, older preschoolers.*

Вступ. На сучасному етапі суспільство очікує справжніх фахівців – сформованих особистостей, яким притаманні ініціативність, творчість, ерудованість, які дотримуватимуться національних цінностей, поважатимуть культуру українського народу, що задекларовано в державних документах: Законі України «Про освіту», Національній стратегії розвитку освіти на 2012 – 2021 роки, Концепції «Нова українська школа», Базовому компоненті дошкільної освіти та ін. Одним із чинників ефективного формування особистості зазначено «педагогіку партнерства», в основі якої лежить визнання

Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.

дитиноцентризму, доброзичливе, гуманне ставлення до особистості дитини, її здібностей і задатків, взаємодія усіх учасників освітнього процесу (вихователь – дітина – батьки), що забезпечує єдність і гармонізацію в освітній траєкторії. У Законі України «Про освіту» у статті 55 з-поміж прав та обов'язків батьків здобувачів освіти виокремлено: настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства; виховувати у дитини повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогіка партнерства не є новою, хоча все більш актуалізується на сучасному етапі, її сутність розкрита у працях класиків педагогіки – Ш. Амонашвілі, А. Макаренка, В. Сухомлинського, М. Стельмаховича та ін. У працях як вітчизняних (О. Киричук, Я. Коломинський, Г. Костюк, О. Кульчицька, В. Ляудіс, А. Мудрик, Н. Шкляр та ін.), так і зарубіжних учених (Е. Бершайд, Е. Кларк, Дж. Хоманс, С. Фіске та ін.) висвітлено сутність поняття взаємодії, механізми партнерських відносин, продуктивні зв'язки між сім'єю та закладом дошкільної освіти, розкрито принцип активізації взаємодії різних освітніх інституцій тощо.

Методологія та методи. Методологія дослідження ґрунтувалася на взаємодії наукових підходів, а саме: діяльнісного, в процесі якого особистість є об'єктом, суб'єктом, творцем (Л. Виготський, Г. Костюк, С. Рубінштейн, О. Леонт'єв, В. Рибалка та ін.), у нашому випадку, національно-патріотична особистість дитини старшого дошкільного віку формується в художньо-мовленнєвій діяльності; особистісно зорієнтованого (І. Бех, С. Максименко, О. Савченко, О. Сухомлинська, І. Якиманська та ін.), в основі якого – дітина з її почуттями, цінностями, уподобаннями, уявленнями про себе як представника української нації, що формуються у взаємодії з іншими під керівництвом вихователя та / або дорослого і виявляються в її самооцінних судженнях. Теоретико-методологічним орієнтиром виступили також праці вчених (А. Богущ, З. Борисова, О. Докукіна, Н. Зелевська, Л. Литвин, А. Пономар'єв, Ю. Руденко, В. Скуратівський, М. Стельмахович, М. Шабаєва, М. Ярмаченко, О. Ярошинська та ін.), в яких наголошується на цінності впливу сімейного виховання на становлення й розвиток особистості. Було використано метод аналізу наукових розвідок з метою висвітлення ключових понять та опису задіяних в експериментальній роботі педагогічних умов, зокрема такої, як: педагогіка партнерства у національно-патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку.

Метою статті є висвітлення проблеми педагогіки партнерства «*вихователь – діти – батьки*» у національно-патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку.

Результати. Аналіз наукових розвідок (Т. Алексеєнко, Т. Гаміна, О. Гончар, О. Долинна, А. Залізник, Б. Ковбас, В. Котирло, А. Кузьмінський, С. Ладивір, А. Марушкевич, О. Низковська, В. Омеляненко, В. Постовий, Ю. Руденко, М. Стельмахович, В. Сухомлинський, П. Щербань, В. Юркевич та ін.) свідчить про те, що сім'я відіграє значну роль у становленні особистості дитини, розвитку її природних нахилів, почуттів, зокрема національно-патріотичних, реалізації особистісного потенціалу. М. Стельмахович національно свідому українську сім'ю образно називав «духовним храмом України-матері» (Стельмахович, 1994: 4). За його словами, сім'я – це найбільша вихователька підростаючих поколінь за всіх часів й у всіх народів, невтомна плекальниця високої духовності й гуманізму, національного духу, характеру, свідомості, психології й патріотизму. Справжня сім'я є совістю, честю і доблестю, національною гордістю кожного народу, нації, надбанням педагогічної культури людства» (Стельмахович, 1994: 4-5). Саме в родині дітина вперше набуває досвід позитивного ставлення до довкілля, засвоює шляхом наслідування батьків національно-патріотичні цінності й норми поведінки, про це засвідчують і перлини народної мудрості, як-от: «В хорошій сім'ї хороші діти ростуть», «Яке дерево, такі й віти, які батьки, такі й діти», «Молодь багата мудрістю батьків», «Яка сім'я – такий і я», «Який дуб, такий клин, який батько, такий син», «Який рід – такий і плід». Нормальні здорові взаємовідносини в родині відіграють важливу роль у становленні особистості дитини, про це постійно наголошував у своїх працях видатний педагог Василь Олександрович Сухомлинський: «Любов і дружба, взаємна підтримка батька й матері є для дитини наочним прикладом, який вводить її у світ складних людських відносин» (Сухомлинський, 1976). Учений стверджував, що сім'я – це

Scientific Bulletin of the Izmil State University of Humanities.
Section Pedagogical Sciences. Issue 49

те первинне середовище, де людина повинна вчитися творити добро. Дитина є активним суб'єктом усіх учасників освітнього процесу.

Насамперед розглянемо трактування поняття «взаємодія» у словниках: «філософська категорія, яка відображає особливий тип відношення між об'єктами, при якому кожний з об'єктів діє (впливає) на інші об'єкти, приводячи до їх зміни, і водночас зазнає дії (впливу) з боку кожного з цих об'єктів, що, в свою чергу, зумовлює зміну його стану. Дія кожного об'єкта на інший об'єкт зумовлена як власною активністю об'єкта, виявом його динаміки, так і реакцією об'єкта на дію інших об'єктів («відгук» або «обернена дія») (Філософський енциклопедичний словник, 2002 : 77 - 78); «взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь» (Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2009 : 125); «у психології процес безпосереднього або опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного, що породжує їхню взаємну обумовленість і зв'язок; виступає як інтегрувальний чинник» (Шапар, 2007 : 46).

Говорячи про педагогіку партнерства у національно-патріотичному вихованні старших дошкільників, важливо, щоб два осередки – заклад дошкільної освіти та батьки виступали у взаємодії, щоб їхні зусилля були спрямовані на головну мету – сформувати у дітей національну свідомість, патріотичні почуття. Відомо, що дитина наслідує поведінку батьків, ідентифікує свої вчинки з ними, що є поштовхом для розвитку самостійності, активності дитини, її самоконтролю, інтересу, що виступає метою діяльності. Саме у взаємодії з дорослими, на глибоке переконання В. Мухіної, формується структура самосвідомості дитини як уявлення про саму себе. В аспекті висвітлюваної проблеми слугує на увагу думка О. Майєра та Л. Богославець щодо педагогічної взаємодії в закладі дошкільної освіти, яка здійснюється на ґрунті соціальної перцепції, через такі провідні її форми: спілкування і діяльність (Майєр, 2012 : 35).

З метою ефективної партнерської взаємодії насамперед було проведено анкетування батьків вихованців старшої групи. Так, на перше запитання анкети «Які дитячі книжки патріотичного змісту є у Вашій домашній бібліотечці?» ми отримали такі відповіді: 18 % батьків назвали окремі оповідання Василя Сухомлинського «Соловейко і Гавеня», «Дідова колиска», «Ластівка над вікном»; 36% батьків зазначили, що мають збірку українських письменників, в якій є вірші про Україну; 30 % батьків написали «збірки українських казок», 16 % батьків не відповіли на це запитання.

Друге запитання було уточнювального характеру «Які дитячі книжки саме миколаївських письменників чи поетів є у Вашій домашній бібліотечці?», відповіді на яке розподілилися таким чином: лише 8 % батьків назвали казки Віри Марущак «Скарбничка казок» (6 %) і «В'язочка казок (2 %), 12 % батьків назвали збірку віршів Дмитра Кременія «Ласкава Мирослава». 80 % батьків, на жаль, не назвали жодного миколаївського письменника.

На третє запитання анкети «Чи дискутуєте Ви з дитиною щодо прочитаного твору? Чи говорите вдома з дитиною про героїв, видатних людей рідного міста?» лише 24 % батьків відповіли позитивно. 58 % батьків дали негативну відповідь і 18 % – проігнорували відповідь.

Аналіз відповідей на четверте запитання «Назвіть визначні місця Миколаївщини, зазначте, чим вони відомі і чи відвідували Ви їх разом із дітьми» дозволив констатувати, що батьки знають відомі місця рідного краю, відвідують їх разом із дітьми, переважно зустрічалися такі відповіді типу «на свята їдемо відпочивати». Так, 100 % батьків назвали Мигію Первомайського району, 78 % – Актовський каньйон, 48 % – півострів Кінбурнська коса, 66 % – Ольвію, 38 % – Бузький Гард. Щодо уточнювального запитання «чим вони відомі?», то всі батьки назвали, що це природні заповідники, де можна гарно відпочити, там красива природа, знають, що Мигію Первомайського району називають столицею «українського рафтингу». Водночас ніхто з батьків не був обізнаний з тим, що, наприклад, на півострові Кінбурнська коса був козацький порт – центр Прогноївської паланки Запорозької Січі; в Актовському каньйоні перебували козаки-характерники – представники українського козацтва, Бузький Гард пов'язаний зі становленням українського козацтва.

Приємно відзначити, що батьки знають і відвідують разом із дітьми музеї Миколаєва. Так, на запитання «Які музеї є в м. Миколаєві, чи відвідуєте Ви їх із дітьми?»,

Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.

всі 100 % назвали музей суднобудування і флоту, в якому були по декілька разів, 92 % – краєзнавчий музей; 42 % – Миколаївський обласний художній музей ім. В.В. Верещагіна, який відвідували 1 – 2 рази. Ніхто з батьків не назвав музей «Підпільно-партизанський рух на Миколаївщині в роки Великої Вітчизняної війни. 1941-1944 рр.».

На шосте запитання «Чи співаєте Ви разом із дітьми українські пісні? Назвіть найулюбленіші» лише 64 % батьків написали, що вони співають українські пісні на свята, рідко – на вихідні. Найбільш називали пісні сучасних виконавців: Kazka «Плакала» (48 %), І. Федішин «Малесенькі долоньки» (52 %), «Океан Ельзи «Я не сдамся без бою» (38 %), «Обійми» (12 %), С. Ротару «Одна калина за вікном, одна родина за столом» (64 %). На жаль, ніхто з батьків не назвав саме дитячі українські пісні.

На запитання «Чи працюєте Ви в сім'ї над національно-патріотичним вихованням дитини? Яким чином?» 32 % батьків відповіли «так». На додаткове запитання «Яким чином?» з-поміж відповідей зустрічалися такі: «читаємо оповідання про героїв», «читаємо вірші про Батьківщину», «дивимося фільми»; 44 % батьків відповіли «ні», 24 % – проігнорували відповідь.

На останнє запитання «Яку роботу з батьками проводить заклад дошкільної освіти з національно-патріотичного виховання Вашої дитини?» 28 % батьків відповіли: «бесіди», 42 % – «спільні свята», 24 % – «вивчення віршів і пісень на свята», 6 % – проігнорували відповідь.

Отже, як засвідчили результати анкетування, не всі батьки орієнтуються в методичних питаннях, що стимулювало нас до проведення тематичних зборів із таких тем: «Роль родини у вихованні майбутнього патріота», «Патріот України: який він?», «Азбука національного виховання», «Роль рідної мови у національно-патріотичному вихованні старшого дошкільника», що сприяло більш тісному контакту у ланцюжку «вихователь – дитина – батьки». Зауважимо, що в групі було оформлено методичний стенд «На допомогу батькам», бо саме батьки виступають партнерами вихователів у формуванні національно-патріотичної особистості, де розміщувалися пам'ятки, світлини, буклети, з яких батьки отримували як пізнавальну, так і методичну інформацію.

У працях психологів наголошується на тому, що старший дошкільний вік є сенситивним для розвитку основ особистості, оскільки саме в цьому віці з'являються такі внутрішні інстанції, як образ «Я» (Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Леонтьєв), оцінювальні судження (А. Богуш), самопереживання з приводу власних дій (І. Бех), що виступають певними регуляторами поведінки дитини, її вчинків, дій, прагнень, мотивів. У цьому, як зазначають психологи (Л. Виготський, Б. Додонов, Г. Люблинська, С. Рубінштейн та ін.), важливу роль відіграє емоційна сфера дитини. За словами Л. Виготського, найміцнішою формою поведінки є така, що пов'язана з емоціями (Виготський, 1996 : 104). Емоції – це діяльність оцінювання інформації, що надходить у мозок, про зовнішній і внутрішній світ, яку відчуття і сприйняття кодують у формі його суб'єктивних образів (Б. Додонов). Емоції і почуття, які висловлює дитина в процесі пізнання довкілля, проявляються в кожному вчинку і дії особистості. Для дитини старшого дошкільного віку ще характерна конкретно-образна форма мислення, саме тому все, що бачить навколо себе дитина, що відчуває від побаченого, вона намагається відобразити в малюнку, слові, грі. Тому чим більше дитина задіяна в різні види діяльності, тим краще й ефективніше вона засвоїть отримані знання (Л. Божович, Л. Виготський, Д. Ельконін, О. Запорожець, В. Петровський, С. Рубінштейн та ін.). У дослідженні саме художньо-мовленнєва діяльність виступила засобом національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку. Також ми керувались положенням Л. Виготського щодо зони найближчого розвитку дитини, яка, на нашу думку, досягається в умовах партнерства «вихователь – дитина – батьки» в різних формах навчання: заняття, повсякденне життя, самостійна творча діяльність дитини. Ми пам'ятали про те, що дорослий є партнером для дитини, який визнає її унікальність і самостійність, і може виконувати такі ролі: організатора різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, мовленнєво-розвивального національно-патріотичного середовища, партнера у виконанні творчих завдань.

Педагогіка партнерства у національно-патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку передбачала реалізацію принципів, визначених І. Бехом, а саме:

цілеспрямованого створення емоційно збагачених виховних ситуацій; особистісно розвивального спілкування; використання співпереживання як психологічного механізму у вихованні національно-патріотичної особистості; систематичного аналізу вихованцем власних і чужих вчинків (Бех, 1998: 123 – 127).

Було створено програму «Виховуємо патріота з малку», реалізація якої була спрямована на формування національно-патріотичної особистості дитини старшого дошкільного віку у партнерстві «заклад дошкільної освіти – батьки – дитина». Програма реалізовувалась упродовж року за такими рубриками: «Рідне слово моє», «Патріотична пісня», «Ними пишається Батьківщина!», «Традиції Миколаївщини», «Моє бачення квітучої країни». Так, рубрика «Рідне слово моє» передбачала такі види роботи: батькам було запропоновано для домашнього читання перелік творів миколаївських письменників і поетів у контексті національно-патріотичного виховання, наприклад, «Далекими світами», «Перша коліскова» (Микола Вінграновський), «Вишиванка», «Звідки я?», «Моя вулиця», «Гуси-лебеді», «Мирослава» (Дмитро Кремінь), «Я – українець» (Лідія Філь), «Ти – дитина України», «Рідна мова», «Одне слово» (Сергій Цушко), збірка віршів для дітей «Який широкий світ!» (Валерій Бойченко), оповідки «Шлях додому» (Ольга Славна), «Мамина вишиванка» (Галина Запорожченко); легенди про Ольвію, Дуб кохання, Семенів Ріг, «Льонькині скелі» та ін.. До кожного з творів було запропоновано серію запитань, які обговорювались з дітьми вдома. Надалі за змістом художніх творів було створено емоційно збагачені виховні ситуації, які розігрувались із дітьми у другу половину дня в закладі дошкільної освіти і, відповідно до них, аналізували з дітьми спочатку вчинки героїв, а потім власні «А як би я вчинив на їхньому місці?». Зазначимо, що схвально відгукнулися батьки на майстер-клас з виготовлення мультфільму з пластиліну за сюжетами творів, які вони читали вдома. Вихователь розповідав і показував етапність роботи над створенням мультфільму, а батьки разом із дітьми виготовляли персонажів, інтер'єр тощо. Особливе місце з-поміж різних форм партнерства посідала участь батьків у інсценізації / драматизації художніх творів патріотичного змісту, які проводились 1 раз у два місяці.

Рубрика «Патріотична пісня» передбачала вивчення разом з батьками національно-патріотичних дитячих пісень (наприклад, «Як ти любиш Україну? (сл. Олесь Лупія, муз. Валентина Ізотова), «Це моя країна», «Україна» (сл. Юлії Хандожинської, муз. Миколи Ведмедері), «Ми є діти українські! (сл. В. Верби, муз. Ірини Романовської), фольклорно-музичної спадщини миколаївщини. Для цього батькам було запропоновано започаткувати родинні вечори української пісні, що виступало гаслом духовного пісенного спілкування всіх членів родини, надано їм цикл пісень, записані на диски. Зауважимо, що після вивчення дітьми певної пісні вдома, на заняттях з рідного мовлення діти дискутували з приводу таких запитань: «Чому рідну мову називають лебединою, солов'їною?», «Чому нашу Україну порівнюють з чарівною писанкою, зеленокосою дівчиною Весною?» (слова з пісень).

Рубрика «Ними пишається Батьківщина!» передбачала ознайомлення з життєвим шляхом героя, його героїчним вчинком, чим зворушив він своїм вчинком своїх земляків. Батьки разом з дітьми залучалися до участі в міських акціях «Теплі речі для солдата», «З Великоднем, солдате», «Діти Миколаївщини – дітям Донеччини», «Подарунок від Миколая». У межах обласного конкурсу дитячого малюнку «Як я захищатиму Батьківщину» було запропоновано створити спільні з батьками малюнки. У жовтні, напередодні святкування Дня козачества батьки разом з дітьми відвідали меморіальні комплекси на честь героїв-десантників загону К.Ф.Ольшанського, «Струни пам'яті», пам'ятники Героям Небесної Сотні, Т. Г. Шевченку, покладали квіти. Було організовано для батьків і старших дошкільників онлайн-зустрічі з воїнами учасниками антитерористичної операції.

Рубрика «Традиції Миколаївщини» передбачала участь батьків у створенні альбомів, в яких поетапно розкривались національно-мистецькі традиції Миколаївщини, з-поміж яких, наприклад, традиції вишивки села Шевченкове, звичаї козачих поселень Новобужжя та ін.. Альбом започатковував вислів Г. Сковороди: «Пізнай свій край... себе, свій рід, свій народ, свою землю – і ти побачиш шлях у життя. Шлях, на якому найповніше розкриються твої здібності. Ти даси йому продовження, вторувавши стежину...». Було створено пізнавальну онлайн-подорож «Пізнай народні ремесла та

Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.

традиції рідного краю», що містила стислу інформацію найпоширеніших традицій Миколаївщини, цікаві факти виникнення традицій, невеличкі відеофрагменти. Пропонували батькам разом з дітьми відвідати виставки майстрів декоративно-прикладного мистецтва Миколаївщини, ознайомитись із роботами і творчістю видатних миколаївських художників – Михайла Ряснянського, Миколи Бережного, Андрія Антонюка, Юрія Макушина та ін. Вдома діти разом із батьками малювали, робили аплікації національних символів рідного краю, ділилися світлинами біля верби та калини, пам'яток.

Рубрика «Мое бачення квітучої країни», як зазначали батьки, була найцікавішою, оскільки діти міркували про свою країну, якою вони хочуть її бачити, їхню роль у житті українців. Разом з батькам діти створили колаж своїх бачень. Батьки відзначали, що найбільш ефективною формою взаємодії виступила саме творча робота, яка зближала батьків із дитиною, в процесі виконання вони й самі збагачували свій досвід. Спільними зусиллями організовувалися виставки дитячих малюнків «Моя країна», «Як я люблю свій край». За власними малюнками діти на заняттях з розвитку мовлення придумували розповіді, розігрували зображувально-мовленеві етюди.

Висновки. Результати дослідження підтвердили, що педагогіка партнерства ефективно впливає на організацію національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку, оскільки:

- за її допомогою створюється сприятлива атмосфера у набутті дитиною національно-патріотичних норм;
- забезпечує суб'єкт-суб'єктну взаємодію всіх учасників процесу, орієнтовану на засвоєння дитиною національно-патріотичних цінностей та формування її національної самосвідомості;
- сприяє реалізації творчих здібностей дитини, її особистісних задатків у різних видах художньо-мовленнєвої діяльності;
- участь батьків у виконанні спільних справ активізує інтерес та мовленнєву активність дитини у її національно-патріотичному вихованні.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні проблеми наступності у національно-патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку та учнів першого класу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

- Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. К., 1998. 204 с.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та СД) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.: іл.
- Выготский Л. С. Педагогическая психология / Под ред. В.В.Давыдова. М.: Педагогика-Пресс. 1996. 536 с.
- Закон України про освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>
- Майер А. А., Богославец Л. Г. Организация взаимодействия субъектов в ДОУ : учеб.-метод.пособ. 2-е изд., доп. и перероб. М. : Детство-Пресс, 2012. 175 с.
- Стельмахович М. Українське родинознавство. Івано-Франківськ, 1994. 55 с.
- Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / Вибр. твори: у 5 т. К. : Рад. школа, 1976. Т. 1. 687 с.
- Філософський енциклопедичний словник. К. : Абрис, 2002. 742 с.
- Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Х. : Прапор, 2007. 640 с.

REFERENCES

- Bekh I. D. (1998) Osobystisno zoriientovane vykhovannia: Naukovo-metodychnyi posibnyk. [Personality-oriented education: Scientific and methodological manual]. Kyiv [in Ukrainian].
- Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod., dopov. ta SD)

Scientific Bulletin of the Izmail State University of Humanities.
Section Pedagogical Sciences. Issue 49

[*Dictionary of the modern Ukrainian language*]. Uklad. i holov. red. V. T. Busel. Kyiv:Irpin : VTF «Perun», 2009. [in Ukrainian].

Vyhotskyi L. S. (1996) Pedahohycheskaia psykholohyia. [*Educational psychology*]. Pod red. V.V.Davydova. Moscow: Pedahohyka-Press [in Russian].

Zakon Ukrainy pro osvitu. [*Education Act*]. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> [in Ukrainian].

Maier A. A., Bohoslavets L. H. (2012) Orhanizatsyia vzaimodeistvyia subektov v DOU : ucheb.-metod.posob. 2-e yzd.,dop. ypererob.[*Organization of interaction of subjects in a preschool educational institution*]. Moscow: Detsvo – Press [in Russian].

Stelmakhovych M. (1994) Ukrainske rodynoznavstvo [*Ukrainian family-study*]. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

Sukhomlynskyi V. O. (1976) Metodyka vykhovannia kolektyvu / Vybr. tvory: u 5 t. [*Methods of team education*]. Kyiv: Rad. shkola., V. 1. [in Ukrainian].

Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [*Philosophical Encyclopedic Dictionary*]. Kyiv : Abrys, 2002 [in Ukrainian].

Shapar V. B. (2007) Suchasnyi tлумachnyi psykholohichnyi slovnyk [Modern psychological lexicon]. Kharkiv: Prapor [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті висвітлено актуальну проблему на сучасному етапі – національно-патріотичне виховання особистості на етапі дошкільця, зацентровано на такій важливій умові, як педагогіка партнерства в означеному процесі. Теоретико-методологічним орієнтиром у висвітленні проблеми виступили праці вчених, в яких наголошується на цінності впливу сімейного виховання на становлення й розвиток особистості, взаємодія наукових підходів: діяльнісного й особистісно зорієнтованого, в процесі яких особистість дитини виступає суб'єктом і творцем. У статті використано метод аналізу наукових розвідок з метою висвітлення ключових понять та опису задіяної в експериментальній роботі педагогічної умови - педагогіка партнерства у національно-патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку, а також метод анкетування. Зокрема, проаналізовано сутність понять «взаємодія», «педагогічна взаємодія». Наголошується на тому, що дитина наслідує поведінку батьків, ідентифікує свої вчинки з ними, що є поштовхом для розвитку самостійності, активності дитини, її самоконтролю, інтересу, що виступає метою діяльності; а також на тому, що педагогіка партнерства у національно-патріотичному вихованні старших дошкільників передбачає, щоб два осередки – заклад дошкільної освіти та батьки виступали у взаємодії, щоб їхні зусилля були спрямовані на головну мету – сформувані у дітей національну свідомість, патріотичні почуття й цінності. У статті описано програму «Виховуємо патріота змалку», проілюстровано різні види педагогічної взаємодії (індивідуальні й групові консультації, участь батьків у різних видах художньо-мовленнєвої діяльності). Результати дослідження підтвердили, що педагогіка партнерства ефективно впливає на виховання національно-патріотичної особистості дитини старшого дошкільного віку, оскільки забезпечує суб'єкт-суб'єктну взаємодію всіх учасників процесу, орієнтовану на засвоєння дитиною національно-патріотичних цінностей.

Ключові слова: взаємодія, партнерство, «вихователь – діти – батьки», заклад дошкільної освіти, національно-патріотична особистість, старші дошкільники.